

Recenzja

Zlecniodawca recenzji:

Akademia Muzyczna im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie, Biuro Rady do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne, Pismo z dnia 17.10.2022r. Zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017r. poz. 1789, z późn.zm.), w związku z art. 179 ust.1 ustawy z dnia 3 lipca 2018.

Podstawowe dane o kandydacie:

Pan mgr Maksymilian Lipień urodził się w województwie małopolskim. Edukację muzyczną rozpoczął w Państwowej Szkole Muzycznej I st. w Nowym Sączu w klasie skrzypiec mgr Haliny Walter w latach 1990 - 1998 oraz od 1994 – 1998 w klasie oboju mgr Waleriana Kotasa. W latach 1998 – 2002 kontynuował naukę w klasie oboju mgr Arkadiusza Krupy w Państwowej Szkole Muzycznej II st. im. Fryderyka Chopina w Nowym Sączu. Po ukończeniu szkoły muzycznej studiował w klasie oboju dr Arkadiusza Krupy na Wydziale Instrumentalnym Akademii Muzycznej w Krakowie, którą ukończył z wyróżnieniem w 2008 roku.

Droga artystyczna doktoranta jest bogata i różnorodna. Jej znaczącą częścią jest działalność jako pierwszego oboisty w orkiestrach symfonicznych. Już w 2004 roku pracował w Narodowej Orkiestrze Symfonicznej w Libanie, a w latach 2006 -2008 w Orkiestrze Akademii Beethovenowskiej. Od października 2008 roku do chwili obecnej jest pierwszym oboistą – solistą Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach, uczestnicząc w wielu koncertach i tournée artystycznych oraz dokonując szeregu nagrań płytowych, radiowo-telewizyjnych, archiwalnych i prawykonań utworów współczesnych. Współpracuje również z innymi znakomitymi zespołami orkiestrowymi: „Sinfonia Varsovia”, „Polska Filharmonia Kameralna Sopot”, „Sinfonietta Cracovia” oraz Orkiestra Kameralna Miasta Tychy „AUKSO”. Prowadzi również ożywioną działalność solową i kameralną, łącząc ją z pracą pedagogiczną w latach: 2005 - 2008 w Zespole Szkół Muzycznych im. Artura Malawskiego w Przemyślu, 2008 -2012 w Państwowej Szkole Muzycznej im. B. Rutkowskiego w Krakowie, od roku 2013 jest asystentem prof. Jerzego Kotyczki w Krakowie. Bierze udział w pracach jury wielu

ogólnopolskich konkursów muzycznych (Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Lipniak) oraz prowadzi kursy obojowe, kameralne, a także wykłada na sympozjach metodycznych.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska Pana mgr Maksymiliana Lipienia zatytułowana: „Styl brillant przełomu XIX i XX w. na przykładzie wybranych utworów na obój i fortepian kompozytorów związanych z Konserwatorium Paryskim. Deskrypcja, interpretacja oraz problematyka wykonawcza” składa się z dzieła artystycznego, zarejestrowanego na płycie CD oraz jego opisu, stanowiących łącznie pracę pod w/w tytułem. Nagranie zostało zrealizowane w dniach 1-3 września 2020 roku w Sali Kameralnej Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach. Realizacja dźwiękowa nagrania: Beata Jankowska – Burzyńska. Wykonawcy: Maksymilian Lipień – obój, Wioletta Fluda – Tkaczyk – fortepian.

Dzieło artystyczne tworzą następujące utwory:

1. Gustave Vogt – *Troisieme Solo de Concert*
2. Henri Brod – *Nocturne sur Le Siege de Corinthe op. 16*
3. Stanislas Verroust – *Quatrieme Solo de Concert op. 77*
4. Charles Lefebvre – *Deux Pieces na obój i fortepian op.102*
5. Emile Paladilhe – *Solo na obój i fortepian*
6. Theodore Lalliet – *Prelude et variations sur „Le Carnaval de Venise” op.20*

Doktorant dokonał przemyślanego i trafnego doboru kompozycji składających się na zarejestrowane dzieło artystyczne. Wszystkie, mimo różnic w budowie formalnej i skali trudności reprezentują styl brillant powstały w kręgu kompozytorów związanych z Konserwatorium Paryskim. Immanentnymi cechami stylu brillant (zawartymi już w pewnym stopniu w nazwie własnej oznaczającej w języku francuskim „jasny, błyszczący, połyskujący”) jest błyskotliwa wirtuozeria (szczególnie w wielu kadencjach i codach), elegancja, bogactwo ornamentyki i figuracji a jednocześnie lekkość, śpiewność i emocjonalizm kantyleny. Pan mgr Maksymilian Lipień jawi się jako znakomity wykonawca i interpretator muzyki w stylu brillant. Tworzy bardzo interesującą i przekonującą kreację artystyczną, której słucha się z prawdziwą przyjemnością. Dysponuje wszechstronną techniką instrumentalną (ogromna biegłość palcowa, bardzo szybkie staccato pojedyncze i podwójne, oddech permanentny). Największe nawet trudności pokonuje swobodnie skupiając uwagę słuchacza na walorach artystycznych. Imponuje pięknym dźwiękiem o bogatej palecie barw i odcieni dynamicznych. Używa właściwej wibracji podporządkowanej konkretnym wymaganiom ekspresyjnym. Na podkreślenie zasługuje umiar

i adekwatność zastosowanych środków wyrazu wobec wymogów stylu. Każdy z prezentowanych utworów jest wnikliwie odczytany, z ogromną dbałością o precyzję realizacji zapisów artykulacyjnych, dynamicznych i agogicznych, uzyskując swoisty klimat i energię. Kulminacją wirtuozowskiego opisu doktoranta jest znakomite wykonanie ostatniego z zarejestrowanych dzieł (Theodora Lallieta – „Preludium i wariacje na temat Karnawału Weneckiego op.20”) prezentujące bardzo szerokie spektrum możliwości brzmieniowo – technicznych oboju (staccato podwójne, różnego rodzaju pochody gamowo-pasażowe, diatoniczne i chromatyczne, skomplikowane tryle, szybkie repetycje oraz łączenia dźwięków staccato w odległych rejestrach i szybkich tempach). Kompozycja ma formę wariacyjną opartą na niezwykle popularnej pieśni neapolitańskiej „O mamma, mamma cara” („O mamo, mamo droga”). Każdą z tych wariacji Pan mgr Lipień wykonuje perfekcyjnie, oddając w pełni ich różnorodny charakter, np.

1. Delikatne pastoralne brzmienie „niczym podśpiewywane pod nosem” (cytując autora pracy), co zgodne jest z ludowym pochodzeniem melodii.
2. Realizacja trzeciej wariacji w pełnej, trudniejszej wersji (mimo że można wybrać wersję prostszą).
3. Efektowne wyeksponowanie melodii tematu głównego a pozostawienie trylu w tle w końcowej wariacji siódmej, w której kompozytor zastosował nowatorski pomysł wykonawczy (zapis dwugłosowy: tryl w jednym głosie i jednocześnie melodia w drugim).

Bardzo wysoki poziom wykonawczy współtworzy pani Wioletta Fluda – Tkaczyk realizująca partię fortepianu. Uwagę zwraca zarówno muzykalność i perfekcyjna technicznie gra pianistki jak i wspaniała współpraca obojga wykonawców. Całość dzieła artystycznego przekonuje o ogromnej wartości prezentowanych utworów w literaturze obojowej i ich znaczeniu w historii muzyki.

Opis dzieła artystycznego

Składa się ze wstępu, trzech rozdziałów, zakończenia, streszczenia w języku polskim i angielskim oraz (aneksu dołączonego do pracy, zawierającego wykaz bogatej działalności artystycznej doktoranta w latach 2019 -2022) i bibliografii. Pierwszy rozdział zawiera ogólną charakterystykę stylu brillant w muzyce francuskiej przełomu XIX i XX wieku ze szczególnym uwzględnieniem jego wpływu na rozwój techniki wykonawczej oraz rozwój budownictwa instrumentów. W drugim rozdziale autor przybliży dokonania najważniejszych paryskich oboistów i konstruktorów instrumentów: Augusta Gustava Vogta, Henri Broda, Charlesa Louisa Trieberta i jego rodziny oraz Georges Gilleta. Podkreśla kluczową rolę Konserwatorium Paryskiego jako instytucji skupiającej wybitnych artystów – profesorów będących jednocześnie wirtuozami, kompozytorami i pedagogami (Stanislas Verroust, Charles Colin)

oraz budowniczymi (Gustav Vogt, Henri Brod, rodzina Triebertów, Francois Loree, Georges Gillet). Docenia także znaczenie konkursu, który odbywał się corocznie w Konserwatorium Paryskim. Pisane na niego utwory solowe i kameralne, również przez uznanych kompozytorów niebędących oboistami, między innymi: Charles Édouard Lefebvre, Benjamin Louis Paul Godard, Emile Paladilhe, przyczyniły się do popularyzowania oboju i jego znakomitego rozwoju. Świadczy o tym fakt, iż wykonywane są przez oboistów na różnym etapie nauki do dnia dzisiejszego na całym świecie.

W trzecim, najważniejszym rozdziale autor dokonuje szczegółowej analizy i interpretacji sześciu nagranych dzieł. Opierając się na licznych przykładach nutowych ukazuje jak komponowanie w stylu brillant wpływało zarówno na rozwój wirtuozowskiej techniki obojowej, jak i udoskonalenie instrumentu. Rozdział ten posiada duże walory poznawcze i dydaktyczne ze względu na wyczerpujące omówienie problemów technicznych i wykonawczych. W całości dysertacji zauważam podziw i fascynację doktoranta twórczością oraz dokonaniem profesorów – oboistów skupionych w Konserwatorium Paryskim na przełomie XIX i XX wieku mającymi kolosalne znaczenie dla rozwoju światowej sztuki obojowej. Na obszerną bibliografię składają się wydawnictwa książkowe polskie i zagraniczne, artykuły, wydawnictwa nutowe oraz źródła internetowe. Praca została starannie opracowana pod względem redakcyjnym i graficznym (liczne przykłady nutowe i ilustracje). Struktura pracy oraz styl języka doktoranta nie budzą zastrzeżeń.

Pracę w jej części opisowej przyjmuję.

Konkluzja

Pan mgr Maksymilian Lipień w swojej pracy doktorskiej pod tytułem „Styl brillant przełomu XIX i XX wieku na przykładzie wybranych utworów na obój i fortepian kompozytorów związanych z Konserwatorium Paryskim. Deskrypcja, interpretacja oraz problematyka wykonawcza” zaprezentował oryginalne rozwiązanie założonego zagadnienia artystycznego oraz wykazał się wybitnymi umiejętnościami w grze na oboju, a także rozległą wiedzą teoretyczną w swojej dyscyplinie. Stwierdzam, że kandydat posiada wysokie umiejętności w prowadzeniu samodzielnej pracy artystycznej.

Doktorant spełnił zatem wymagania art.13 ust.1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. (Dz. U. z 2017r. poz. 1789, z późn.zm.)

Pracę doktorską Pana mgr Maksymiliana Lipienia oceniam bardzo pozytywnie i przyjmuję bez zastrzeżeń.

